TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Khi nhân loại nhìn về AI: Giữa kỳ vọng, lo âu và câu hỏi về trí tuệ

ISSN: 2734-9195 09:58 18/03/2026

Những kết quả khảo sát trên cho thấy một thực tế đáng suy ngẫm: nhân loại đang bước vào kỷ nguyên AI với cả hy vọng lẫn bất an.

Lời tòa soạn

*Sự phát triển nhanh chóng của **trí tuệ nhân tạo** (AI) đang mở ra nhiều cơ hội mới cho nhân loại, nhưng đồng thời cũng đặt ra không ít lo ngại về đạo đức, quản trị và tác động xã hội.*

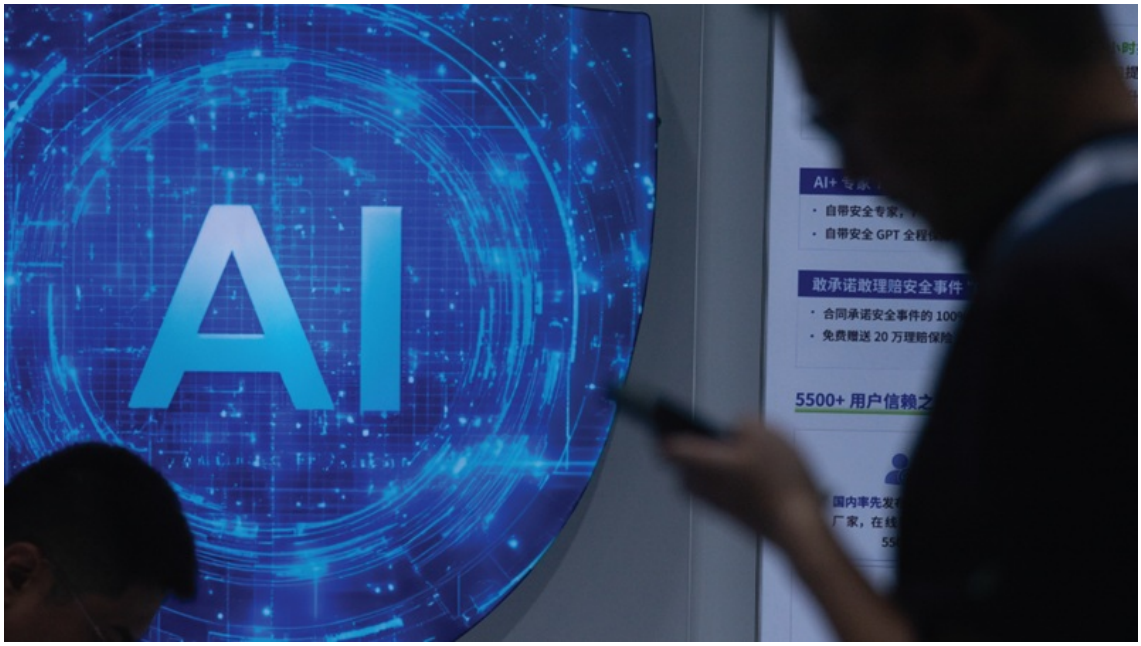
Từ góc nhìn Phật học, mọi công nghệ dù tinh vi đến đâu vẫn chỉ là phương tiện, còn điều quyết định giá trị của nó chính là tâm và trí của con người sử dụng.

Một khảo sát toàn cầu gần đây của Pew Research Center cho thấy thái độ của công chúng đối với AI đang ở trạng thái vừa kỳ vọng vừa thận trọng. Những kết quả này gợi mở một câu hỏi sâu sắc: Liệu trí tuệ nhân tạo có thể trở thành công cụ phục vụ trí tuệ và từ bi của con người, hay chỉ phản chiếu những bất an và phân hóa vốn có của xã hội?

Nhiều người lo ngại hơn là hào hứng về việc sử dụng AI và nhiều người tin tưởng quốc gia của họ và EU sẽ quản lý AI tốt hơn là tin tưởng Mỹ hoặc Trung Quốc.

Nhận thức về AI đang gia tăng trên toàn cầu

Khi việc sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) tăng nhanh trên toàn thế giới, phần lớn người dân tại 25 quốc gia được khảo sát cho biết họ đã từng nghe hoặc đọc ít nhất một phần về công nghệ này.

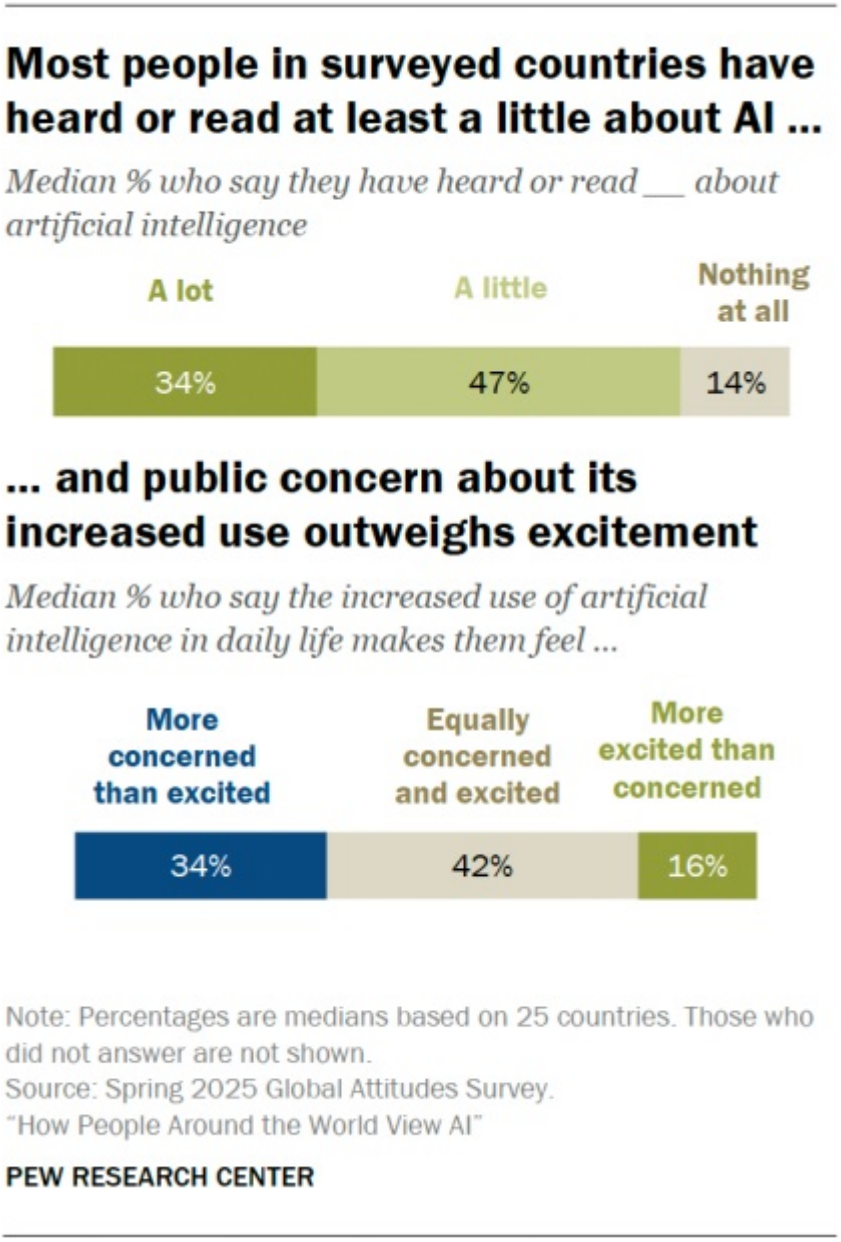

Khách tham dự hội chợ đứng trước biển hiệu về Trí tuệ Nhân tạo (AI) tại Hội nghị Trí tuệ Nhân tạo Thế giới ở Thượng Hải vào ngày 27 tháng 7 năm 2025. (Ying Tang/NurPhoto via Getty Images)

Theo khảo sát mùa Xuân năm 2025 của Pew Research Center, trung vị 34% người trưởng thành cho biết họ đã nghe hoặc đọc rất nhiều về AI, trong khi 47% nói rằng họ chỉ nghe một ít, và 14% cho biết chưa từng nghe đến AI.

Tuy nhiên, khi đánh giá tác động của AI trong đời sống hàng ngày, tâm lý phổ biến không phải là hào hứng tuyệt đối.

Trung vị 34% người được hỏi cho biết họ lo ngại nhiều hơn là hào hứng trước sự gia tăng của AI. Trong khi đó 42% nói rằng họ vừa lo lắng vừa kỳ vọng, và chỉ 16% cho biết họ hào hứng hơn là lo ngại.

Những lo ngại này đặc biệt phổ biến tại Mỹ, Ý, Úc, Brazil và Hy Lạp, nơi khoảng một nửa số người trưởng thành cho biết họ cảm thấy lo ngại hơn là hào hứng về AI.

Ngược lại, tại Hàn Quốc, chỉ 16% người dân chủ yếu cảm thấy lo ngại trước triển vọng AI trong đời sống.

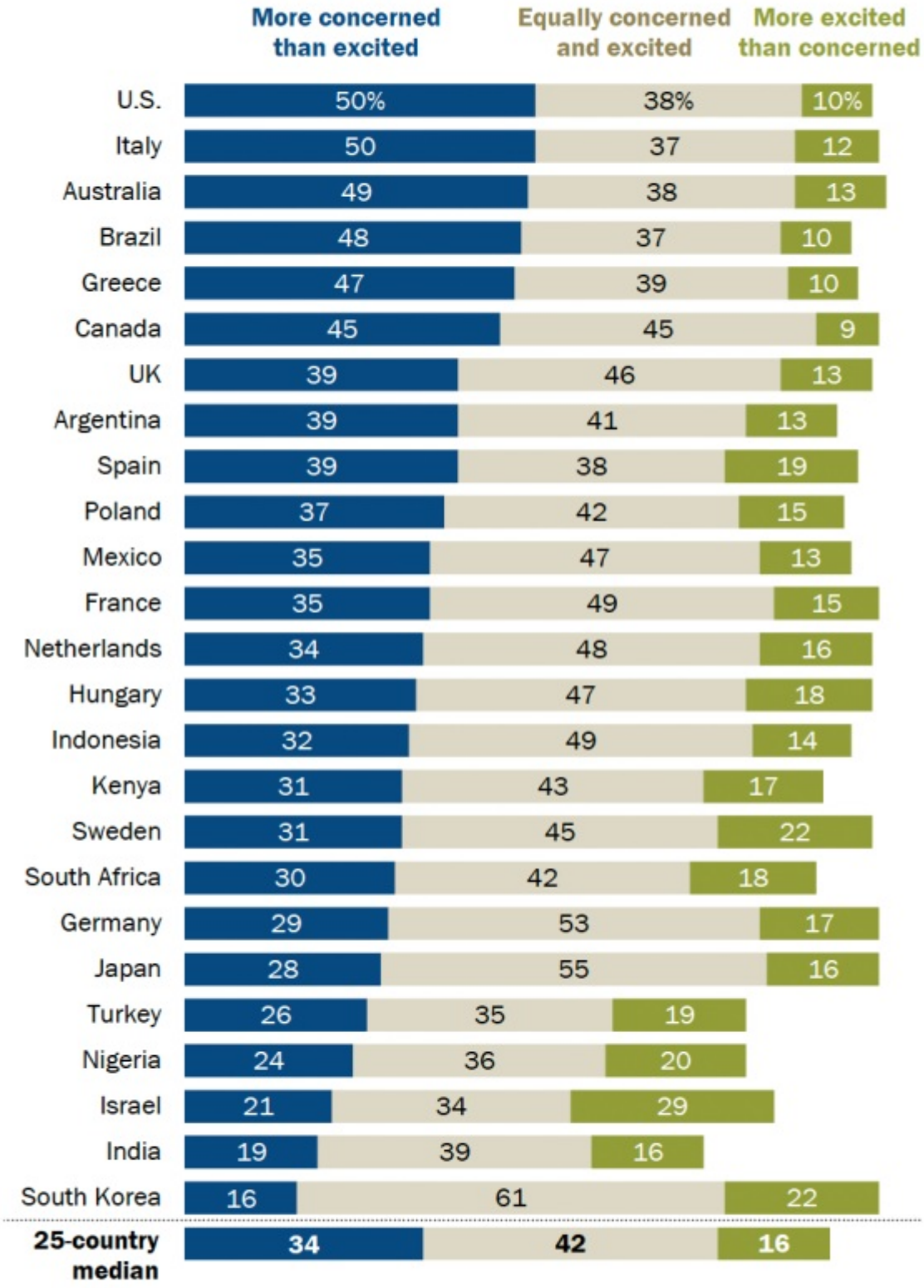
Ở nhiều quốc gia, phần lớn người dân bày tỏ cảm xúc pha trộn: vừa kỳ vọng vào lợi ích của AI, vừa lo lắng về những hệ lụy có thể xảy ra.

Đáng chú ý, không có quốc gia nào trong khảo sát mà quá 30% người dân nói họ hoàn toàn hào hứng với AI.

Thu nhập quốc gia và mức độ nhận thức về AI

How do people around the world feel about the rise of AI in daily life?

% who say the increased use of artificial intelligence in daily life makes them feel ...

Note: Those who did not answer are not shown.
Source: Spring 2025 Global Attitudes Survey.
"How People Around the World View AI"

PEW RESEARCH CENTER

Khảo sát cũng cho thấy mối liên hệ rõ ràng giữa mức thu nhập quốc gia được đo bằng GDP bình quân đầu người và mức độ nhận thức về AI.

Ở các quốc gia có thu nhập cao, người dân có xu hướng biết nhiều hơn về AI.

Ví dụ:

+ Khoảng một nửa người trưởng thành tại Nhật Bản, Đức, Pháp và Mỹ cho biết họ đã nghe rất nhiều về AI.

+ Trong khi đó, chỉ 14% tại Ấn Độ và 12% tại Kenya nói rằng họ có mức độ hiểu biết tương tự.

Sự khác biệt này phản ánh khoảng cách về tiếp cận công nghệ, giáo dục và hạ tầng số giữa các quốc gia.

Niềm tin vào chính phủ trong việc quản lý AI

Khảo sát cũng đặt câu hỏi liệu người dân có tin tưởng quốc gia của họ, Liên minh châu Âu (EU), Mỹ hoặc Trung Quốc trong việc quản lý AI một cách hiệu quả hay không.

Kết quả cho thấy đa số người dân tin tưởng quốc gia của họ hơn bất kỳ bên nào khác.

Ví dụ:

+ 89% người trưởng thành tại Ấn Độ tin tưởng chính phủ của họ có thể quản lý AI hiệu quả

+ 74% tại Indonesia

+ 72% tại Israel

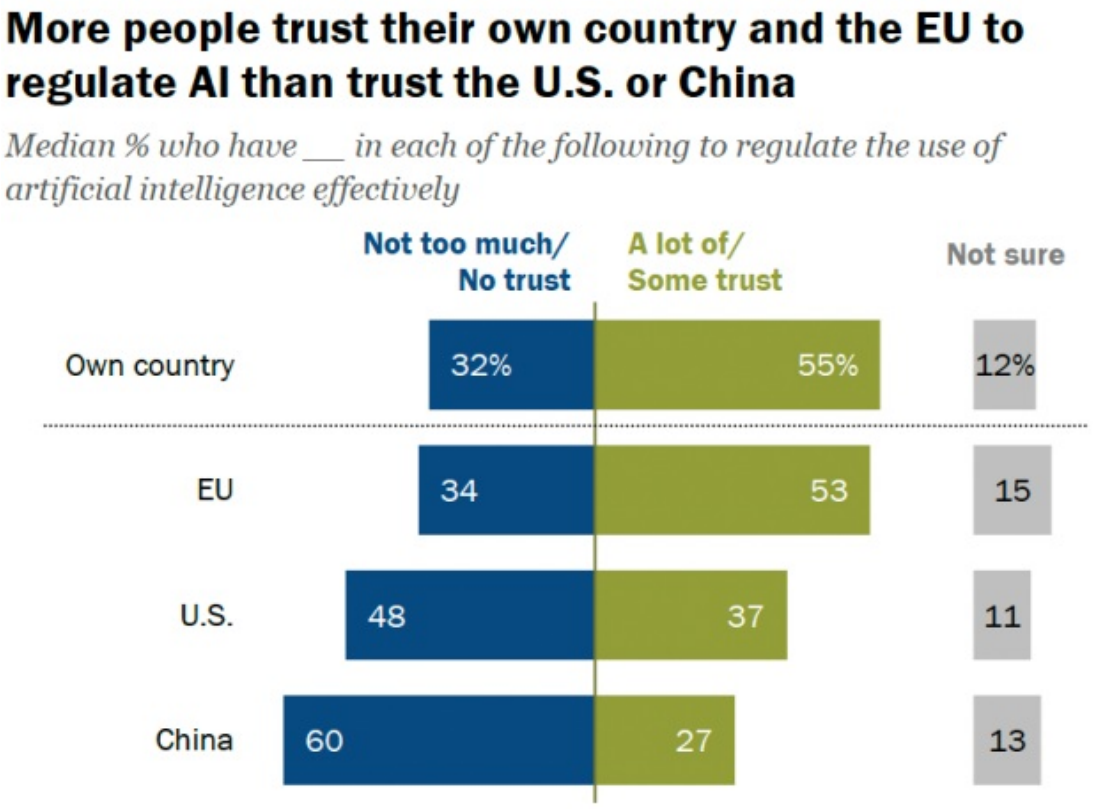
Ở chiều ngược lại, chỉ 22% người Hy Lạp bày tỏ niềm tin như vậy.

Tại Mỹ, quan điểm gần như chia đôi: 44% tin tưởng, trong khi 47% không tin tưởng chính phủ có thể quản lý AI hiệu quả.

Nhìn chung, những người hào hứng với AI thường có xu hướng tin tưởng hơn vào khả năng quản lý của chính phủ.

Trong nhiều quốc gia, quan điểm về vấn đề này cũng liên quan đến khuynh hướng chính trị hoặc sự ủng hộ đối với chính phủ đương nhiệm.

So sánh mức độ tin tưởng giữa các cường quốc

Khi nói đến các tổ chức hoặc quốc gia khác, khảo sát cho thấy nhiều người trên thế giới tin tưởng Liên minh châu Âu (EU) hơn Mỹ hoặc Trung Quốc trong việc quản lý AI.

Kết quả khảo sát:

+ 53% tin tưởng EU

+ 37% tin tưởng Mỹ

+ 27% tin tưởng Trung Quốc

Tuy nhiên, mức độ tin tưởng EU cũng không đồng đều giữa các quốc gia thành viên.

Người dân tại Đức và Hà Lan có mức độ tin tưởng cao nhất, trong khi Pháp, Hy Lạp, Ý và Ba Lan lại tỏ ra dè dặt hơn.

Nhìn chung:

+ 54% người tại các quốc gia thành viên EU được khảo sát tin tưởng EU

+ 48% tại các quốc gia ngoài EU cũng có quan điểm tương tự

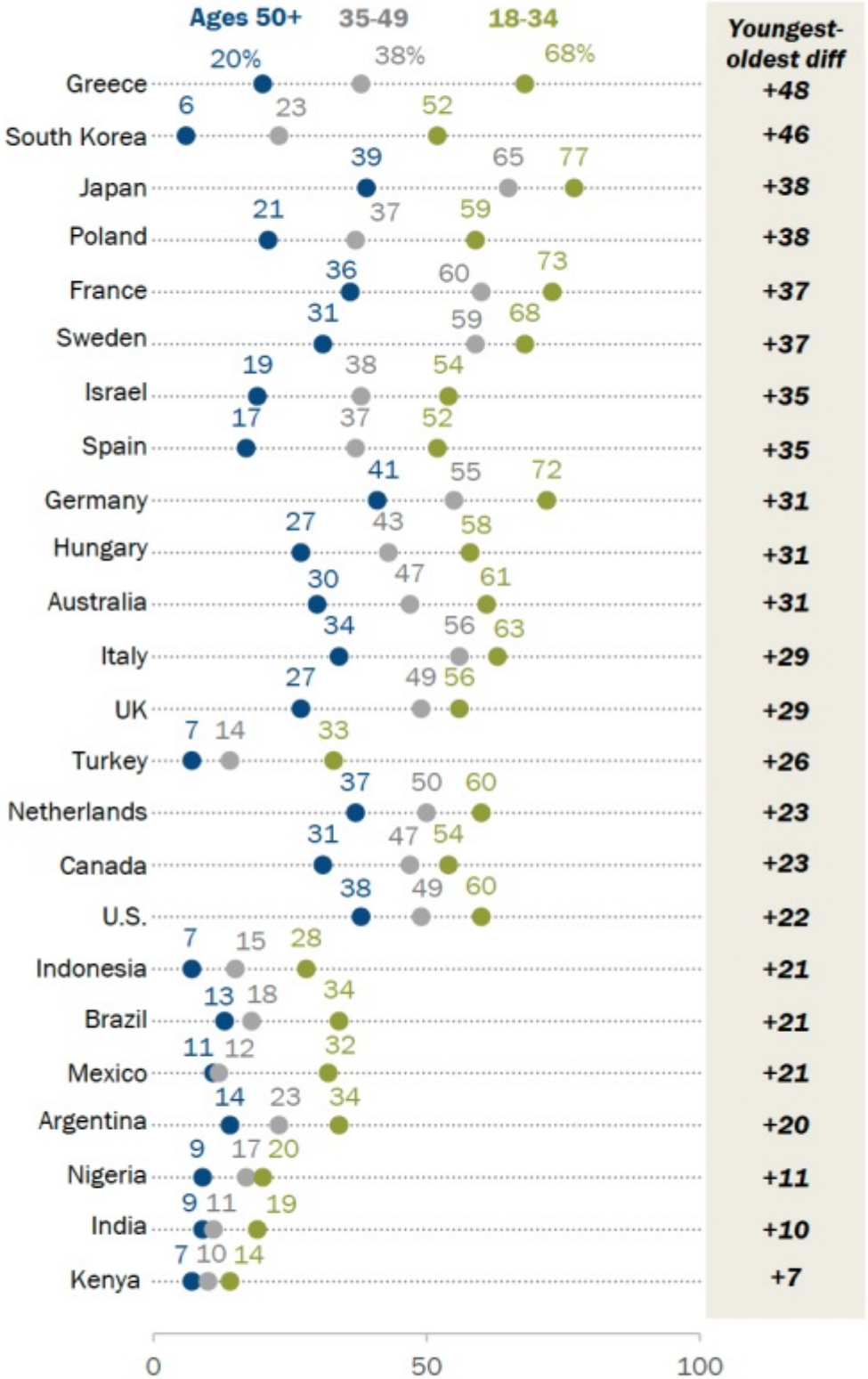
Niềm tin vào các chủ thể quản lý AI thường gắn liền với cách người dân nhìn nhận tổng thể về các chủ thể đó.

Ví dụ, tại Indonesia và Nam Phi, nơi hình ảnh Trung Quốc tích cực hơn so với Hoa Kỳ, người dân có xu hướng tin tưởng Trung Quốc quản lý AI hơn Mỹ.

Những khác biệt về nhân khẩu học

Young adults are more likely than older people to have heard a lot about AI

*% who say they have heard or read **a lot** about artificial intelligence, by age*

Note: Only statistically significant differences are shown. Adults ages 50 and older were less likely to provide a response than adults under 35 in India, Indonesia, Kenya, South Korea and Turkey.

Source: Spring 2025 Global Attitudes Survey.

"How People Around the World View AI"

PEW RESEARCH CENTER

Khi nhân loại nhìn về AI: Giữa kỳ vọng, lo âu và câu hỏi về trí tuệ
https://tapchinghiencuuphathoc.vn/khi-nhan-loai-nhin-ve-ai-giua-ky-vong-lo-au-va-cau-hoi-ve-tri-tue.html

Khảo sát cũng cho thấy nhiều khác biệt đáng chú ý trong nhận thức và thái độ đối với AI.

Tuổi tác

Người trẻ tuổi gần như ở mọi quốc gia đều nhận thức về AI nhiều hơn thế hệ lớn tuổi.

Ví dụ tại Hy Lạp:

+ 68% người dưới 35 tuổi cho biết họ biết nhiều về AI

+ so với 20% ở nhóm từ 50 tuổi trở lên.

Người trẻ cũng thường hào hứng với AI hơn.

Tại Israel:

+ 46% người dưới 35 tuổi nói họ hào hứng hơn lo ngại

+ trong khi chỉ 15% ở nhóm 50 tuổi trở lên có cùng quan điểm.

Ở 18 trong 25 quốc gia, người lớn tuổi lo ngại về AI nhiều hơn thế hệ trẻ.

Giới tính

Tại hơn một nửa các quốc gia được khảo sát, nam giới có xu hướng biết nhiều về AI hơn phụ nữ.

Ngược lại, tại nhiều quốc gia, phụ nữ thường bày tỏ lo ngại về AI nhiều hơn nam giới.

Trình độ học vấn

Những người có trình độ học vấn thấp hơn thường:

+ Ít biết về AI hơn

+ và lo ngại nhiều hơn là hào hứng so với những người có học vấn cao.

Mức độ sử dụng internet

Khảo sát cũng cho thấy mối liên hệ giữa việc sử dụng internet và thái độ đối với AI.

Những người nói rằng họ gần như luôn trực tuyến có xu hướng:

+ Hào hứng hơn với AI

+ và biết nhiều về AI hơn so với những người sử dụng internet ít hơn.

[Từ góc nhìn Phật học, sự phát triển của trí tuệ nhân tạo đặt ra một câu hỏi căn bản: trí tuệ mà chúng ta đang tìm kiếm là trí tuệ nào? Trong giáo lý nhà Phật, trí tuệ không chỉ là khả năng xử lý thông tin hay phân tích dữ liệu, mà còn là tuệ giác giúp ta hiểu rõ bản chất của khổ đau, nguyên nhân của khổ đau và con đường chuyển hóa khổ đau.

Hình minh họa được tạo bởi AI

AI có thể giúp chúng ta tiếp cận tri thức nhanh hơn, nhưng không thể thay thế sự tỉnh thức nơi tâm thức mỗi người. Nếu thiếu chính niệm và trách nhiệm đạo đức, công nghệ dù tiên tiến đến đâu cũng khó mang lại hạnh phúc bền vững.

Vì vậy, thách thức của thời đại AI không chỉ là phát triển công nghệ, mà còn là nuôi dưỡng trí tuệ và lòng từ bi để sử dụng công nghệ ấy một cách đúng đắn].

Thay lời kết: Khi AI gặp trí tuệ tỉnh thức

Những kết quả khảo sát trên cho thấy một thực tế đáng suy ngẫm: nhân loại đang bước vào kỷ nguyên AI với cả hy vọng lẫn bất an.

Từ góc nhìn Phật học, điều này không phải là điều mới lạ. Mọi thành tựu kỹ thuật trong lịch sử nhân loại, từ công cụ lao động đến công nghệ số đều mang theo hai khả năng: phục vụ lợi ích chung hoặc làm gia tăng khổ đau, tùy thuộc vào tâm niệm của người sử dụng.

AI có thể xử lý dữ liệu với tốc độ vượt xa con người, nhưng trí tuệ nhân tạo không thể thay thế trí tuệ tỉnh thức, thứ được nuôi dưỡng từ chính niệm, hiểu biết và lòng từ bi.

Nếu được dẫn dắt bởi những giá trị đạo đức và trí tuệ nhân văn, AI có thể trở thành một công cụ giúp nhân loại hiểu rõ thế giới hơn, kết nối với nhau sâu sắc hơn và phục vụ cuộc sống tốt đẹp hơn.

Nhưng nếu thiếu định hướng đạo đức, chính công nghệ ấy có thể phản chiếu và khuếch đại những bất an của con người.

Có lẽ câu hỏi quan trọng nhất của kỷ nguyên AI không phải là: “AI sẽ thông minh đến đâu?” mà là: “Con người sẽ sử dụng trí tuệ ấy với tâm thức nào?”

Tác giả: **Jacob Poushter, Moira Fagan và Manolo Corichi**/Chuyển ngữ và biên tập: **Hoa Mạn**

Nguồn: pewresearch.org